

На основу члана 21. став 1. Закона о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003 и 55/2004) и члана 28. став 6, члана 30. став 4. и члана 36. Закона о банкама ("Службени гласник РС", бр. 107/2005), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У

О УПРАВЉАЊУ РИЗИКОМ ЛИКВИДНОСТИ БАНКЕ

1. Овом одлуком одређују се ближи услови и начин идентификације, мерења и процене ризика ликвидности коме је банка изложена у свом пословању (у даљем тексту: ризик ликвидности), нивои ликвидности банке, укључујући и критично низак ниво ликвидности, као и управљање ризиком ликвидности и начин израчунавања показатеља ликвидности банке.

2. Ризик ликвидности је ризик од настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал банке услед неспособности банке да испуњава своје доспеле обавезе.

3. У вези с ризиком ликвидности, банка успоставља систем управљања ризиком ликвидности, који је део јединственог система управљања ризицима банке, односно дужна је да:

- 1) утврди принципе за управљање ризиком ликвидности;
- 2) организује управљање ризиком ликвидности;
- 3) утврди процедуре за идентификовање, мерење, ублажавање и праћење ризика ликвидности;
- 4) успостави информациони систем који подржава управљање ризиком ликвидности;
- 5) обезбеди благовремено и адекватно поступање у случајевима повећаног ризика ликвидности;
- 6) успостави одговарајући систем унутрашњих контрола за управљање својом ликвидношћу.

4. Утврђивање принципа за управљање ризиком ликвидности обухвата принципе који се односе нарочито на:

- 1) управљање ликвидношћу по значајним валутама (које одређује банка);
- 2) обезбеђење стабилности и диверсификације извора финансирања;
- 3) решавање привремених и дугорочних криза ликвидности;
- 4) израду плана пословања у случају настанка непредвиђених догађаја.

5. Организовање управљања ризиком ликвидности обухвата стварање организационе структуре банке на начин који омогућава остварење принципа за управљање ризиком ликвидности.

6. Утврђивање процедура за идентификовање, мерење, ублажавање и праћење ризика ликвидности нарочито обухвата:

- начине размене информација значајних за управљање ликвидношћу између организационе јединице банке у чијем је делокругу управљање ликвидношћу и осталих организационих јединица банке;

- основне показатеље изложености ризику ликвидности, начин њиховог праћења и лимите вредности тих показатеља, као и поступање банке у случају прекорачења лимита;

- начине за израду плана пословања у случају настанка непредвиђених догађаја и за његово периодично ажурирање;

- методологију за израду извештаја о показатељу ликвидности које банка доставља Народној банци Србије у складу са овом одлуком.

Банка је дужна да, за потребе мерења и праћења ризика ликвидности, усвоји процедуре за мерење и праћење нето токова готовине – праћењем имовине и обавеза банке по периоду преосталом до доспећа, мерењем и упоређивањем прилива и одлива готовине, као и дневним праћењем нето токова готовине по класама периода до доспећа.

Банка је дужна да утврди процедуре за мерење и праћење ризика ликвидности по значајним валутама (које сама одређује) и у укупном износу.

7. Успостављање информационог система који подржава управљање ризиком ликвидности обухвата успостављање таквог информационог система који ће обезбедити податке за благовремено и континуирано управљање ризиком ликвидности на начин прописан овом одлуком, као и усклађеност с процедурама из тачке 6. те одлуке.

8. Обезбеђење благовременог и адекватног поступања у случајевима повећаног ризика ликвидности подразумева такво поступање банке којим она стабилизује и диверсификује изворе свог финансирања и ствара услове за брзо претварање других облика своје имовине у готовину, као и израду плана пословања у случају настанка непредвиђених догађаја (криза ликвидности).

План из става 1. ове тачке треба да садржи:

1) процедуре за рано откривање могућих проблема у вези с ликвидношћу банке, које укључују листу показатеља ликвидности и других индикатора;

2) имена лица одговорних за идентификовање проблема из одредбе под 1 овог става, као и лица која о томе морају бити обавештена;

3) јасно утврђене послове, односно обавезе и одговорности у управљању кризом ликвидности;

4) обавезу припремања посебних извештаја с подацима, показатељима и другим информацијама значајним за предузимање мера у случајевима кризе ликвидности и за потребе интерног обавештавања;

5) начин приступа расположивим или потенцијалним изворима ликвидности, као и процедуре за обезбеђење приступа допунским изворима финансирања, односно изворима који се не користе у редовном пословању;

6) начин информисања Народне банке Србије о узроцима кризе ликвидности, као и о планираним активностима за њихово отклањање.

Банка је дужна да периодично тестира план из ове тачке, ради процене његове ефикасности и адекватности.

9. Успостављање одговарајућег система унутрашњих контрола банке за управљање ликвидношћу обухвата:

1) одговарајуће контролне активности које спроводе извршни одбор банке, лица одговорна за управљање ликвидношћу и запослени у банци;

2) редовну процену адекватности, поузданости и ефикасности овог система, коју врши унутрашња ревизија.

Системом унутрашњих контрола из ове тачке обезбеђује се благовремено информисање лица одговорних за управљање ризиком ликвидности о недостацима који се уоче, примена мера којима ће се ти недостаци отклонити, као и евентуалне измене система управљања ризиком ликвидности када за то постоји потреба.

10. Ниво ликвидности банке исказује се показатељем њене ликвидности.

Показатељ ликвидности банке представља однос збира ликвидних потраживања банке првог реда и ликвидних потраживања банке другог реда, с једне стране, и збира обавеза банке по виђењу без уговореног рока доспећа и обавеза банке са уговореним роком доспећа у наредних месец дана од дана вршења обрачуна показатеља ликвидности, с друге стране.

Банка је дужна да ниво ликвидности одржава тако да показатељ ликвидности:

- износи најмање 1,0 – када је обрачунат као просек показатеља ликвидности за све радне дане у месецу;
- не буде мањи од 0,9 дуже од три узастопна радна дана;
- износи најмање 0,8 када је обрачунат за један радни дан.

Критично низак ниво ликвидности банке, у смислу ове одлуке, представља ниво ликвидности чији је показатељ нижи од показатеља из става 3. ове тачке.

Ако утврди критично низак ниво ликвидности, банка је дужна да о томе обавести Народну банку Србије најкасније наредног радног дана. Ово обавештење садржи податке о износу ликвидних средстава која недостају, о разлозима неликвидности, као и о планираним активностима за отклањање узрока који су довели до неликвидности.

11. Ликвидна потраживања банке првог реда, у смислу ове одлуке, чине готовина и потраживања банке код којих је уговорено да доспевају у наредних месец дана од дана вршења обрачуна показатеља ликвидности, и то:

- готовина у благајни, средства на жиро-рачуну, злато и други племенити метали;
- средства на рачунима код банака које су, према последњем рангирању које су извршили Standard&Poor's или Fitch–IBCA, рангиране с најмање ВВВ или које је извршио Moody's – с најмање Вaa3;
- депозити код Народне банке Србије;
- чекови и друга новчана потраживања у поступку реализације;
- неопозиве кредитне линије одобрене банци;
- акције и обвезнице котиране на берзи.

Остала потраживања банке која доспевају у наредних месец дана од дана вршења обрачуна показатеља ликвидности представљају, у смислу ове одлуке, ликвидна потраживања банке другог реда.

12. Обавезе банке по виђењу без уговореног рока доспећа, у смислу ове одлуке, чине део њених обавеза, и то:

- 40% депозита по виђењу банака,
- 20% депозита по виђењу осталих депонената,
- 10% штедних улога,
- 5% гаранција и других врста јемстава,

– 20% неискоришћених одобрених неопозивих кредитних линија.

Остале обавезе банке које доспевају у наредних месец дана од дана вршења обрачуна показатеља ликвидности представљају, у смислу ове одлуке, обавезе банке са уговореним роком доспећа.

13. Ликвидна потраживања банке обрачунавају се по тржишној вредности, а ако ту вредност није могуће утврдити – по књиговодственој вредности.

Динарска противвредност ликвидних потраживања и обавеза банке који гласе на страну валуту утврђује се по званичном средњем курсу динара на дан обрачуна.

Ако потраживање или обавеза банке из тач. 11. и 12. ове одлуке доспева у ануитетима, у обрачун показатеља ликвидности укључују се ануитети тог потраживања, односно те обавезе који доспевају у року од месец дана од дана вршења овог обрачуна.

За потребе израчунавања показатеља ликвидности – депозити банке по виђењу и депозити с дневном авизом сматрају се депозитима ороченим на један дан.

У обрачун показатеља ликвидности банке не укључују се њена потраживања која се класификују у категорије Г и Д у складу са одлуком којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке.

14. За спровођење ове одлуке Народна банка Србије доноси упутство.

15. План из тачке 8. ове одлуке банка је дужна да усвоји до 30. јуна 2009. године.

16. Ова одлука објављује се у "Службеном гласнику РС" и ступа на снагу 1. јула 2008. године.

О. бр.108
28. децембра 2007. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
Радован Јелашић, с.р.